

ΟΝΟΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αιρεσιμότητα

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΙ:

**Συμβουλές για τις απαιτήσεις και τα πρότυπα βάσει της «Αιρεσιμότητας»
σχετικά με:**

- α) το κλίμα και περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των υδάτων, του
εδάφους και της βιοποικιλότητας των οικοσυστημάτων,**
- β) τη δημόσια υγεία και υγεία των φυτών και**
- γ) την καλή διαβίωση των ζώων.**

Υπεύθυνος συγκέντρωσης και επιμέλειας υλικού:

Δρ. Αθανάσιος Ράγκος

Εντεταλμένος Ερευνητής
Ινστιτούτο Αγροτικής Οικονομίας και Κοινωνιολογίας, ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ
Έτος 2023

Περιεχόμενα

A. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ	5
B. ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	5
Γ. ΕΝΝΟΙΕΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ	6
Δ. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	6
Ε. ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ 1.	8
Αιρεσιμότητα	8
1.1. Βασικές πληροφορίες	8
1.2. Αιρεσιμότητα ως προς τις ενισχύσεις της ΚΑΠ	9
1.3. Αιρεσιμότητα στην ΚΑΠ: Η κοινωνική διάσταση	10
ΣΤ. ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ 2.	11
Η αιρεσιμότητα στο πλαίσιο ευρύτερων πολιτικών της ΕΕ	11
2.1. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία	11
2.1.1. Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής - Προσαρμογή στον στόχο του 55% (Fit for 55)	12
2.1.2. Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030	14
2.1.3. Ευρωπαϊκή βιομηχανική στρατηγική	14
2.1.4. Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία	15
2.1.5. Καθαρή, οικονομικά προσιτή και ασφαλής ενέργεια	15
2.1.6. Μια δίκαιη μετάβαση – Μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα	15
2.1.7. Βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων	16
2.1.8. Δασική στρατηγική και αποψίλωση των δασών	16
2.1.9. Γεωργία – Στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»	17
2.1.9α. Η στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο»	17
Z. ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ 3.	18
Κανονιστικό πλαίσιο για την Αιρεσιμότητα στην ΚΑΠ 2023-2027	18
Η. ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ 4.	20
Περιγραφή των προβλέψεων Αιρεσιμότητας στο ΣΣ-ΚΑΠ 2023-2027	20
Θ. ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ 5.	22
Εφαρμογή των προβλέψεων Αιρεσιμότητας του ΣΣ-ΚΑΠ 2023-2027	22
5.1. Κλίμα και περιβάλλον	22

5.1α. Κλιματική αλλαγή (μετριασμός και προσαρμογή).....	22
5.1β. Ύδατα	24
5.1γ. Έδαφος	26
Η υποχρέωση αμειψισποράς συνδέεται με το αγροτεμάχιο, ακόμα και αν αυτό δηλώνεται στην αίτηση Ενιαίας Ενίσχυσης (ΕΑΕ) διαφορετικών δικαιούχων από έτος σε έτος.....	27
5.1δ. Βιοποικιλότητα και τοπίο	27
5.2. Δημόσια υγεία και υγεία των φυτών.....	29
5.2α. Ασφάλεια τροφίμων.....	29
5.2β. Χρήση ορμονών, θυρεοστατικών και β-αγωνιστών	31
5.2γ. Φυτοπροστατευτικά προϊόντα	31
5.3. Καλή διαβίωση των ζώων.....	32
5.3α. Στοιχειώδεις κανόνες για την προστασία των παραγωγικών ζώων.....	32
5.3β. Επιπρόσθετοι κανόνες για την προστασία των ενσταβλισμένων παχυνόμενων μόσχων <6 μηνών.....	33
5.3γ. Επιπρόσθετοι κανόνες για την προστασία των ενσταβλισμένων χοίρων	33
I. Σύνοψη	34

A. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι να παρουσιάσει την έννοια της αιρεσιμότητας (conditionality) η οποία εισήχθη στην ΚΑΠ κατά τη νέα προγραμματική περίοδο 2023-2027. Πρόκειται για ένα σύνολο κανόνων που προσδιορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις που θα πρέπει να τηρούν οι γεωργοί ώστε να είναι δικαιούχοι των άμεσων ενισχύσεων, συμπεριλαμβανομένων των οικολογικών προγραμμάτων (ecoschemes) του άρθρου 31 καθώς και των παρεμβάσεων των άρθρων 70 (Περιβαλλοντικές, κλιματικές και άλλες δεσμεύσεις διαχείρισης), 71 (Φυσικοί ή άλλοι ειδικοί ανά περιοχή περιορισμοί) και 72 (Ειδικά ανά περιοχή μειονεκτήματα που προκύπτουν από συγκεκριμένες υποχρεωτικές απαιτήσεις του) του Καν (ΕΕ) 2021/2115. Προκειμένου να γίνουν κατανοητοί αυτοί οι όροι, παρουσιάζεται με συντομία η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και η Στρατηγική «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο». Παρουσιάζεται το κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο εδράζεται η Αιρεσιμότητα καθώς και τα κύρια σημεία αυτής στο πλαίσιο του ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027. Ο γεωργικός σύμβουλος θα έχει την δυνατότητα να ανατρέχει στο θεσμικό πλαίσιο ώστε να παρέχει συγκεκριμένες κατά περίπτωση συμβουλές.

B. ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Όταν ολοκληρωθεί η παρουσίαση της ενότητας οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση:

- Να αντιλαμβάνονται την έννοια της Αιρεσιμότητας
- Να γνωρίζουν βασικά σημεία της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της Στρατηγικής «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο»
- Να γνωρίζουν το περίγραμμα των προβλέψεων της Αιρεσιμότητας σε σχέση με το κλίμα, τη δημόσια υγεία και την υγεία των φυτών και την καλή διαβίωση των ζώων
- Να εξοικειωθούν με το θεσμικό πλαίσιο της Αιρεσιμότητας στην Ελλάδα και είναι ικανοί να παρέχουν βασικές γεωργικές συμβουλές στο πλαίσιο της Αιρεσιμότητας ανατρέχοντας σε αυτό

Γ. ΕΝΝΟΙΕΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ

- Αιρεσιμότητα
- Βιωσιμότητα

Δ. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Το παρόν εγχειρίδιο αποτελεί συρραφή υπάρχοντος υλικού και πηγών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το υλικό που χρησιμοποιήθηκε προέρχεται κατά κύριο λόγο από το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την αιρεσιμότητα καθώς και από τον ΟΠΕΚΕΠΕ και από το ΥΠΑΑΤ (Διεύθυνση Περιβάλλοντος).

Στην υποενότητα 1 προσεγγίζεται γενικά η έννοια της Αιρεσιμότητας, με αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο της νέας ΚΑΠ και στις αρχές αυτής.

Η υποενότητα 2 περιγράφει τις κύριες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της Στρατηγικής «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο», με σύντομες αναφορές σε όλους τους τομείς της οικονομίας, εκφράζοντας την αίρεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για κλιματική ουδετερότητα μέχρι το 2050.

Η υποενότητα 3 παραθέτει το κανονιστικό πλαίσιο για την Αιρεσιμότητα, συμπεριλαμβανομένων τόσο των κανονιστικών πράξεων της ΕΕ όσο και του θεσμικού πλαισίου στην Ελλάδα.

Στην υποενότητα 4 περιγράφονται βασικά στοιχεία της Αιρεσιμότητας, όπως αυτή εφαρμόζεται στο πλαίσιο του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ (ΣΣ-ΚΑΠ) 2023-2027.

Στην υποενότητα 5 παρατίθενται με σύντομο και περιεκτικό τρόπο οι λεπτομέρειες εφαρμογής της Αιρεσιμότητας με διάκριση σε προδιαγραφές που σχετίζονται με το κλίμα και το περιβάλλον (κλίμα, έδαφος, ύδατα, βιοποικιλότητα και τοπίο), τη δημόσια υγεία και την υγεία των φυτών και την καλή διαβίωση των ζώων. Η παρουσίαση βασίζεται στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει την αιρεσιμότητα

καθώς και σε αναλυτικό κείμενο του ΟΠΕΚΕΠΕ και στοχεύει στο να εξοικειώσει τους εκπαιδευόμενους με το γενικό πλαίσιο εφαρμογής.

E. ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ 1.

Αιρεσιμότητα

1.1. Βασικές πληροφορίες

Η Αιρεσιμότητα καθορίζει τις βασικές απαιτήσεις για τους γεωργούς που λαμβάνουν άμεσες ενισχύσεις, συμπεριλαμβανομένων των οικολογικών προγραμμάτων (ecoschemes) καθώς και ενισχύσεις από τις παρεμβάσεις των άρθρων 70, 71 και 72 του Καν. (ΕΕ) 2021/2115 στο πλαίσιο του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ (ΣΣ-ΚΑΠ) 2023-2027 και αντικαθιστά τις απαιτήσεις «πολλαπλής συμμόρφωσης» της προηγούμενης ΚΑΠ. Οι προϋποθέσεις σχετίζονται με το κλίμα και το περιβάλλον, τη δημόσια υγεία, την υγεία των ζώων και των φυτών και την καλή διαβίωση των ζώων.

Η έννοια της Αιρεσιμότητας εισήχθη με τον Καν. (ΕΕ) 2021/2115 (άρθρα 12 και 13) σύμφωνα με τον οποίο τα κράτη μέλη περιλαμβάνουν στα Στρατηγικά Σχέδια για την ΚΑΠ (ΣΣ ΚΑΠ) ένα σύστημα Αιρεσιμότητας, βάσει του οποίου, σε γεωργούς που λαμβάνουν άμεσες ενισχύσεις επιβάλλεται διοικητική κύρωση, εάν δεν συμμορφώνονται με τις Κανονιστικές Απαιτήσεις Διαχείρισης (ΚΑΔ) του ενωσιακού δικαίου και τα πρότυπα για την Καλή Γεωργική και Περιβαλλοντική Κατάσταση της γης (ΚΓΠΚ) που καθορίζονται στα ΣΣ ΚΑΠ. Συγκεκριμένα, τα ΣΣ ΚΑΠ περιλαμβάνουν κανόνες σχετικά με ένα αποτελεσματικό και αναλογικό σύστημα διοικητικών κυρώσεων.

Σύμφωνα με τον Καν. (ΕΕ) 2021/2115, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε όλες οι γεωργικές εκτάσεις, συμπεριλαμβανομένων των εκτάσεων που δεν χρησιμοποιούνται πλέον για παραγωγικούς σκοπούς, να διατηρούνται σε καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση. Τα κράτη μέλη καθορίζουν, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, τα ελάχιστα πρότυπα για γεωργούς και άλλους δικαιούχους. Κατά τον καθορισμό των προτύπων τους, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη, κατά περίπτωση, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των σχετικών εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των εδαφοκλιματικών συνθηκών), τα υφιστάμενα γεωργικά συστήματα, τις γεωργικές πρακτικές, το μέγεθος και τη διάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, τις χρήσεις γης και τις ιδιαιτερότητες των εξόχως

απόκεντρων περιοχών. Τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν πρόσθετα πρότυπα σε σχέση με εκείνα που προβλέπονται στα σχετικά Παραρτήματα του Καν. (ΕΕ) 2021/2115, όμως δεν καθορίζουν ελάχιστα πρότυπα για κύριους στόχους πέραν των κύριων στόχων που προβλέπονται στο παράρτημα ΙΙΙ του Καν. (ΕΕ) 2021/2115. Τα εν λόγω πρόσθετα πρότυπα δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι αναλογικά και ανταποκρίνονται στις ανάγκες που έχουν προσδιοριστεί.

1.2. Αιρεσιμότητα ως προς τις ενισχύσεις της ΚΑΠ

Όλοι οι δικαιούχοι της ΚΑΠ θα συνεχίσουν να λαμβάνουν τις εισοδηματικές ενισχύσεις που δικαιούνται υπό την αίρεση ενός συνόλου υποχρεωτικών κανόνων που περιλαμβάνουν Κανονιστικές Απαιτήσεις Διαχείρισης (ΚΑΔ) και πρότυπα Καλής Γεωργικής και Περιβαλλοντικής Κατάστασης (ΚΓΠΚ).

Σε σύγκριση με την ΚΑΠ 2014-2022, οι κανόνες για την Αιρεσιμότητα περιλαμβάνουν υψηλότερο επίπεδο φιλοδοξίας σε πολλούς τομείς. Πράγματι, στο πλαίσιο της προηγούμενης ΚΑΠ 2014-2022, πέραν των υποχρεωτικών προτύπων της «πολλαπλής συμμόρφωσης», οι γεωργοί λάμβαναν εθελοντικού χαρακτήρα πράσινες άμεσες πληρωμές (πρασίνισμα) για την εφαρμογή τριών πρακτικών: διαφοροποίηση καλλιεργειών, διατήρηση μόνιμων βοσκοτόπων και αφιέρωση γης σε Περιοχές Οικολογικής Εστίασης (ΠΟΕ). Στη νέα ΚΑΠ 2023-2027, οι πιο αποτελεσματικές πτυχές των πρακτικών του πρασινίσματος, έχουν ενσωματωθεί στους νέους υποχρεωτικούς κανόνες της αιρεσιμότητας. Για παράδειγμα προβλέπονται ΚΓΠΚ για την προστασία και την ποιότητα του εδάφους: θα απαιτηθεί αμειψισπορά σε όλες τις εκμεταλλεύσεις που καλλιεργούν τουλάχιστον 10 εκτάρια. Η διαφοροποίηση των καλλιεργειών (η τρέχουσα υποχρέωση) θα επιτρέπεται μόνο όταν αυτή η πρακτική συμβάλλει στον στόχο της διατήρησης της παραγωγικής ικανότητας του εδάφους. Προβλέπονται εξαιρέσεις για εκμεταλλεύσεις με μεγάλες εκτάσεις βοσκοτόπων και οι βιολογικές εκμεταλλεύσεις θεωρούνται ότι εκπληρώνουν την υποχρέωση αυτή. Επιπλέον, προβλέπονται ΚΓΠΚ για τη βιοποικιλότητα και το τοπίο, καθώς το 4% της έκτασης θα πρέπει να αξιοποιείται για μη παραγωγικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης και της αγρανάπαυσης, σε όλες τις εκμεταλλεύσεις που καλλιεργούν τουλάχιστον 10 εκτάρια. Οι προσεγγίσεις αυτές κινούνται πέραν των ελαχίστων που

προβλέπονταν στο πλαίσιο του «πρασινίσματος» της προηγούμενης ΚΑΠ 2014-2022.

Χαρακτηριστικό είναι, επίσης, το ότι στο πλαίσιο της νέας ΚΑΠ 2023-2027, οι γεωργοί θα μπορούν να συνδυάσουν τα ελάχιστα επίπεδα Αιρεσιμότητας με τις προβλέψεις άλλων μέτρων (π.χ. με τα οικολογικά προγράμματα (ecoschemes)) και να επιτύχουν, με τον τρόπο αυτό, ακόμα πιο φιλόδοξα επίπεδα επίτευξης των στόχων, ανάλογα και με το είδος των καλλιεργειών τους (π.χ. ψυχανθή). Τονίζεται ότι οι προβλέψεις της Αιρεσιμότητας δεν μπορούν να χρηματοδοτούνται ως μέρος άλλων μέτρων.

1.3. Αιρεσιμότητα στην ΚΑΠ: Η κοινωνική διάσταση

Οι πληρωμές της ΚΑΠ την περίοδο 2023-2027 προβλέπεται ότι θα συνδέονται, για πρώτη φορά, και με τη συμμόρφωση με ορισμένες διατάξεις της ευρωπαϊκής εργατικής νομοθεσίας. Στο πλαίσιο αυτού του νέου μηχανισμού «κοινωνικής αιρεσιμότητας», οι επιβλέπουσες αρχές στις χώρες της ΕΕ θα πρέπει να ενημερώνουν τους οργανισμούς γεωργικών πληρωμών τουλάχιστον μία φορά το χρόνο για τα αποτελέσματα των ελέγχων τους. Εάν είναι απαραίτητο, ο οργανισμός πληρωμών θα εφαρμόζει μειώσεις στις πληρωμές των γεωργών, εφόσον διαπιστώνονται παρεκκλίσεις.

Συγκεκριμένα, ο νέος μηχανισμός θα καλύπτει την τήρηση οδηγιών σχετικών με:

- **Διαφανείς και προβλέψιμες συνθήκες απασχόλησης.** Οι εργαζόμενοι στη γεωργία πρέπει να ενημερώνονται γραπτώς για τις συνθήκες απασχόλησης, ανεξάρτητα από τις ώρες απασχόλησής τους. Αυτή η ενημέρωση θα πρέπει να περιλαμβάνει τον τόπο και το είδος της εργασίας, την έναρξη και, κατά περίπτωση, τη λήξη της απασχόλησης, πληροφορίες σχετικά με την δοκιμαστική περίοδο, την άδεια μετ' αποδοχών, τις περιόδους προειδοποίησης σε περίπτωση αποχώρησης, τις αποδοχές, το πρότυπο/πρόγραμμα εργασίας, πληροφορίες κοινωνικής ασφάλισης.

- **Ασφάλεια και υγεία στην εκμετάλλευση.** Οι εργοδότες πρέπει να διασφαλίζουν την ασφάλεια και την προστασία των εργαζομένων στις γεωργικές

εκμεταλλεύσεις όσον αφορά τα γεωργικά μηχανήματα και τον εξοπλισμό, τον προστατευτικό ρουχισμό και ή τις επικίνδυνες ουσίες.

Η σκοπιμότητα συμπερίληψης διατάξεων για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων θα αξιολογηθεί έως το 2025. Καθώς δημιουργείται για πρώτη φορά ο μηχανισμός κοινωνικής αιρεσιμότητας, προβλέπεται αξιολόγηση της λειτουργίας του από την Επιτροπή μετά από δύο χρόνια εφαρμογής για να διαπιστωθεί εάν είναι απαραίτητες πιθανές προσαρμογές.

Επιπλέον, τα ΣΣ-ΚΑΠ θα υποστηρίξουν τους γεωργούς ώστε να βελτιώσουν τις συνθήκες εργασίας στις εκμεταλλεύσεις, μέσω του συστήματος παροχής συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και στο πλαίσιο παρεμβάσεων στα διάφορα τομεακά προγράμματα.

ΣΤ. ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ 2.

Η αιρεσιμότητα στο πλαίσιο ευρύτερων πολιτικών της ΕΕ

2.1. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική της περιόδου 2023-2027 αντανάκλα πλήρως τους ευρύτερους περιβαλλοντικούς και κλιματικούς στόχους που έθεσε η ΕΕ στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (ΕΠΣ) (Green Deal). Η ΕΠΣ είναι μια δέσμη πρωτοβουλιών πολιτικής, η οποία έχει ως στόχο να θέσει την ΕΕ σε τροχιά προς την πράσινη μετάβαση, με απώτερο στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Η κλιματική ουδετερότητα εδράζεται σε μια βασική αρχή: Λιγότερες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και μεγαλύτερη δυνατότητα απορρόφησης. Η μείωση των εκπομπών αφορά σε συντονισμένες προσπάθειες αλλαγής της λειτουργίας των βιομηχανικών μονάδων, των επιχειρηματικών μοντέλων αλλά και της συμπεριφοράς των ίδιων των καταναλωτών. Η απορρόφηση μπορεί να επιτευχθεί σε μεγαλύτερο βαθμό από τα ίδια τα δάση καθώς έχει βρεθεί ότι τα δάση της ΕΕ απορροφούν το ισοδύναμο περίπου 10% όλων των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κάθε χρόνο. Επίσης, πολλά φυσικά οικοσυστήματα έχουν αυτή την ιδιότητα.

Οι γενικοί στόχοι της ΕΠΣ περιλαμβάνουν

- Μηδενικές καθарές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου έως το 2050
- Οικονομική ανάπτυξη αποσυνδεδεμένη από τη χρήση πόρων
- Κανένα πρόσωπο και καμία περιοχή εκτός (left behind)

Η ΕΠΣ περιλαμβάνει μέτρα όπως:

- Επένδυση σε φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες
- Υποστήριξη της καινοτομίας
- Βοήθεια προς την ανάπτυξη καθαρότερων μορφών μέσων μεταφοράς
- Αναδιοργάνωση του ενεργειακού τομέα
- Διασφάλιση ότι τα κτίρια γίνονται περισσότερο ενεργειακά αποδοτικά
- Διεθνής συνεργασία για τη βελτίωση των προτύπων σε όλο τον κόσμο

Ως πιο επικείμενο στόχο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε μια σειρά προτάσεων για να καταστήσει τις πολιτικές της ΕΕ για το κλίμα, την ενέργεια, τις μεταφορές και τη φορολογία περισσότερο αποτελεσματικές προς την κατεύθυνση της μείωσης των καθαρών εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55% έως το 2030, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Σε αυτό το γενικό πλαίσιο, μπορεί να διαμορφωθεί ένα νέο οικονομικό μοντέλο για την Ευρωπαϊκή Ένωση – υπό τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής – με βάση μια στρατηγική ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς. Η ΕΠΣ έχει σχεδιαστεί προσβλέποντας να τονώσει την οικονομία, να βελτιώσει την υγεία και την ποιότητα ζωής των ανθρώπων και να φροντίσει τη φύση.

Η ΕΠΣ προτείνει δράσεις και παρεμβάσεις με συγκεκριμένους στόχους για όλους τους τομείς της οικονομίας. Στη συνέχεια αναφέρονται συνοπτικά ορισμένες από τις πρωτοβουλίες που περιλαμβάνονται στην ΕΠΣ.

2.1.1. Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής - Προσαρμογή στον στόχο του 55% (Fit for 55)

Η δέσμη μέτρων Fit for 55 αποσκοπεί στη μετουσίωση των φιλοδοξιών της ΕΠΣ για το κλίμα σε νομοθέτημα. Πρόκειται για μία δέσμη προτάσεων για την

αναθεώρηση της νομοθεσίας όσον αφορά το κλίμα, την ενέργεια και τις μεταφορές και την ανάληψη νέων νομοθετικών πρωτοβουλιών για την ευθυγράμμιση της νομοθεσίας της ΕΕ με τους ενωσιακούς στόχους για το κλίμα.

Η δέσμη προτάσεων αποσκοπεί στη διαμόρφωση ενός συνεκτικού και ισορροπημένου πλαισίου για την επίτευξη των κλιματικών στόχων της ΕΕ, το οποίο:

- Θα διασφαλίζει δίκαιη και κοινωνικά ισότιμη μετάβαση
- Θα διατηρεί και θα ενισχύει την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας της ΕΕ, εξασφαλίζοντας παράλληλα ισότιμους όρους ανταγωνισμού έναντι των οικονομικών φορέων τρίτων χωρών
- Θα εδραιώνει τη θέση της ΕΕ ως πρωτοπόρου στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής σε παγκόσμιο επίπεδο

Προς αυτή την κατεύθυνση, ορισμένα ορόσημα περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Τον Μάιο του 2021, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της δεσμεύτηκαν να μειώσουν τις καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55% έως το 2030 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Ο στόχος αυτός είναι νομικά δεσμευτικός και βασίζεται σε εκτίμηση επιπτώσεων που διενεργεί η Επιτροπή. Έχει συμφωνηθεί το 30% του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ να αξιοποιηθεί για δράσεις αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής

- Τον Ιούνιο του 2021, οι υπουργοί Περιβάλλοντος της ΕΕ ενέκριναν συμπεράσματα με τα οποία προσυπέγραψαν τη νέα στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Στη στρατηγική περιγράφεται ένα μακροπρόθεσμο όραμα να καταστεί η ΕΕ μια κοινωνία ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή και πλήρως προσαρμοσμένη στις αναπόφευκτες επιπτώσεις της έως το 2050. Περιγράφονται δράσεις όπως η καλύτερη συλλογή και κοινοποίηση δεδομένων, η εύρεση λύσεων που βασίζονται στη φύση αλλά και η ενσωμάτωση της προσαρμογής σε μακροοικονομικές δημοσιονομικές πολιτικές

- Τον Μάρτιο του 2022, το Συμβούλιο εξέδωσε συμπεράσματα με τα οποία ζήτησε την προσαρμογή της πολιτικής προστασίας στα ακραία καιρικά φαινόμενα που οφείλονται στην κλιματική αλλαγή (πρόληψη, ετοιμότητα, απόκριση, ανάκτηση).

2.1.2. Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030

Η στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα έχει ως στόχο να συμβάλει στην ανάκαμψη της βιοποικιλότητας της Ευρώπης έως το 2030. Η εξέλιξη αυτή θα αποφέρει οφέλη για τους ανθρώπους, το κλίμα και τον πλανήτη.

Οι δράσεις που περιγράφονται στο πλαίσιο της στρατηγικής περιλαμβάνουν:

- Επέκταση προστατευόμενων χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών στην Ευρώπη
- Αποκατάσταση υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων μέσω της μείωσης της χρήσης και της επικινδυνότητας των φυτοφαρμάκων
- Αύξηση της χρηματοδότησης των δράσεων και καλύτερη παρακολούθηση της προόδου υλοποίησής τους

Τον Οκτώβριο του 2020 το Συμβούλιο Περιβάλλοντος εξέδωσε συμπεράσματα σχετικά με τη βιοποικιλότητα, στα οποία προσυπέγραψε τους στόχους της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030. Τα κράτη μέλη αναγνώρισαν την ανάγκη να ενταθούν οι προσπάθειες μέσω της αντιμετώπισης των άμεσων και έμμεσων αιτιών της απώλειας της βιοποικιλότητας και της φύσης και επανέλαβαν την έκκληση για πλήρη ενσωμάτωση των στόχων βιοποικιλότητας σε άλλους τομείς, όπως η γεωργία, η αλιεία και η δασοκομία.

Τον Ιούνιο του 2023 το Συμβούλιο καθόρισε διαπραγματευτική θέση σχετικά με το προτεινόμενο νομοθέτημα για την αποκατάσταση της φύσης, το οποίο αποσκοπεί στη θέσπιση μέσω κανονιστικής πράξης ορισμένων από τους στόχους της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα. Οι κανόνες θα καθορίσουν δεσμευτικό στόχο σε επίπεδο ΕΕ, ο οποίος θα απαιτεί από τα κράτη μέλη να θεσπίσουν αποτελεσματικά μέτρα αποκατάστασης που θα καλύπτουν τουλάχιστον το 20% των χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών της ΕΕ έως το 2030.

2.1.3. Ευρωπαϊκή βιομηχανική στρατηγική

Η ΕΕ βασίζεται στη βιομηχανία της Ευρώπης για να ηγηθεί της διπλής μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα. Στόχος της βιομηχανικής στρατηγικής της ΕΕ είναι να στηριχθεί ο ρόλος της βιομηχανίας ως επιταχυντή και καταλύτη αλλαγής, καινοτομίας και ανάπτυξης. Η επικαιροποίηση της

βιομηχανικής στρατηγικής, η οποία δημοσιεύτηκε από την Επιτροπή τον Μάιο του 2021, αποσκοπεί στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας και την προώθηση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης. Επιδιώκει να δώσει τη δυνατότητα στην ευρωπαϊκή βιομηχανία να ηγηθεί του πράσινου και του ψηφιακού μετασχηματισμού και να καταστεί η παγκόσμια κινητήρια δύναμη για τη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα και την ψηφιοποίηση.

2.1.4. Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία

Καθοριστικό ρόλο για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας στην ΕΕ έως το 2050 παίζει η αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τη χρήση των πόρων και η μετάβαση προς κυκλικά συστήματα στην παραγωγή και την κατανάλωση. Τον Μάρτιο του 2020 η Επιτροπή παρουσίασε ένα νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία, ενώ το Συμβούλιο εξέδωσε σχετικά συμπεράσματα τον Δεκέμβριο του 2020. Το σχέδιο δράσης προβλέπει περισσότερα από 30 σημεία δράσης που αφορούν τον σχεδιασμό βιώσιμων προϊόντων, την κυκλικότητα στις μεθόδους παραγωγής και την ενδυνάμωση των καταναλωτών και των αγοραστών του δημόσιου τομέα. Στοχεύει σε τομείς όπως είναι τα ηλεκτρονικά προϊόντα και οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), οι μπαταρίες, οι συσκευασίες, τα πλαστικά, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, ο κατασκευαστικός τομέας και τα κτίρια και τα τρόφιμα.

2.1.5. Καθαρή, οικονομικά προσιτή και ασφαλή ενέργεια

Καθώς το 75% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ προέρχεται από την χρήση και παραγωγή ενέργειας, απαιτείται ριζικός μετασχηματισμός του τομέα. Η απαλλαγή του τομέα της ενέργειας από τις ανθρακούχες εκπομπές αποτελεί καίρια πρόκληση για μία κλιματικά ουδέτερη ΕΕ. Προωθεί, έτσι δράσεις ενεργειακής θωράκισης των κτιρίων, προώθησης περιβαλλοντικά φιλικών ταξιδιωτικών μέσων και υποστήριξης των πράσινων επενδύσεων.

2.1.6. Μια δίκαιη μετάβαση – Μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα

Η επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050 θα είναι πιο δύσκολη για ορισμένα κράτη μέλη και περιφέρειες από ό,τι για άλλα. Για παράδειγμα, ορισμένα κράτη ή περιφέρειες εξαρτώνται περισσότερο από τα ορυκτά καύσιμα ή διαθέτουν βιομηχανίες υψηλής έντασης άνθρακα που απασχολούν σημαντικό αριθμό ατόμων. Η ΕΕ έχει θεσπίσει μηχανισμό δίκαιης μετάβασης για την παροχή χρηματοδοτικής και τεχνικής στήριξης στις περιφέρειες που αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες δυσκολίες κατά τη μετάβαση προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Ο μηχανισμός αυτός θα συμβάλει στην κινητοποίηση τουλάχιστον 55 δις. ευρώ κατά την περίοδο 2021-2027 για δράσεις που στοχεύουν ανθρώπους και κοινότητες, επιχειρήσεις, κράτη-μέλη και περιφέρειες δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας, πράσινες επενδύσεις και καταπολεμώντας την ενεργειακή φτώχεια.

2.1.7. Βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων

Τον Μάρτιο του 2021 το Συμβούλιο εξέδωσε συμπεράσματα με τα οποία ενέκρινε τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων, με κύριους άξονες την αποτελεσματικότερη προστασία της δημόσιας υγείας, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας και την εξασφάλιση ενός περιβάλλοντος χωρίς τοξικές ουσίες (<https://www.euractiv.gr/section/georgia-kai-trofima/news/pros-aposyrsi-o-kanonismos-gia-ti-meiosi-ton-fytofarmakon/>).

2.1.8. Δασική στρατηγική και αποψίλωση των δασών

Ως ένα από τα εμβληματικά στοιχεία της ΕΠΣ, η δασική στρατηγική της ΕΕ για το 2030, που παρουσιάστηκε από την Επιτροπή τον Ιούλιο του 2021, βασίζεται στη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα και αποτελεί βασικό μέρος των προσπαθειών για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030.

Τα προτεινόμενα μέτρα περιλαμβάνουν:

- την προώθηση της βιώσιμης διαχείρισης των δασών
- την παροχή οικονομικών κινήτρων στους ιδιοκτήτες και διαχειριστές δασών ώστε να υιοθετήσουν φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές

- τη βελτίωση του μεγέθους και της βιοποικιλότητας των δασών, συμπεριλαμβανομένης της φύτευσης 3 δισεκατομμυρίων νέων δέντρων στην ΕΕ έως το 2030

Το Συμβούλιο τόνισε τον ουσιαστικό ρόλο των δασών για την υγεία των ανθρώπων και την ανάγκη επίτευξης ισορροπίας μεταξύ των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών πτυχών της βιώσιμης διαχείρισης των δασών.

Η ΕΕ έχει θεσπίσει κανόνες για τη μείωση του αντικτύπου της στην παγκόσμια αποψίλωση των δασών. Ο κανονισμός που εκδόθηκε τον Μάιο του 2023 θα εξασφαλίσει ότι τα προϊόντα που αγοράζουν, χρησιμοποιούν και καταναλώνουν οι πολίτες στην αγορά της ΕΕ δεν συντελούν στην αποψίλωση και στην υποβάθμιση των δασών παγκοσμίως.

2.1.9. Γεωργία – Στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»

Όσον αφορά τη γεωργία, η στροφή σε ένα βιώσιμο σύστημα τροφίμων μπορεί να αποφέρει περιβαλλοντικά, υγειονομικά και κοινωνικά οφέλη, καθώς και δικαιότερα οικονομικά οφέλη. Η ΕΠΣ προβλέπει έναν αγροτικό τομέα που θα

- Διασφαλίσει την επισιτιστική ασφάλεια ενόψει της κλιματικής αλλαγής και της απώλειας βιοποικιλότητας
- Μειώσει το περιβαλλοντικό και κλιματικό αποτύπωμα του συστήματος τροφίμων της ΕΕ
- Ενισχύσει την ανθεκτικότητα του συστήματος τροφίμων της ΕΕ
- Θα ηγηθεί μιας παγκόσμιας μετάβασης προς την ανταγωνιστική βιωσιμότητα από το αγρόκτημα στο πιάτο

2.1.9α. Η στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο»

Η στρατηγική «Farm to Fork» βρίσκεται στο επίκεντρο της ΕΠΣ με στόχο να καταστήσει τα συστήματα τροφίμων δίκαια, υγιεινά και φιλικά προς το περιβάλλον. Βασίζεται στην αντίληψη ότι η ανθεκτικότητα βασίζεται στη βιωσιμότητα των γεωργικών συστημάτων και περιλαμβάνει προκλήσεις, όπως η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, η υπερβολική χρήση φυσικών πόρων, η

απώλεια βιοποικιλότητας, η υγεία και τα αβέβαια εισοδήματα των γεωργών. Θέτει ως προτεραιότητες την έρευνα και την ευαισθητοποίηση του κοινού.

Τον Οκτώβριο του 2020 το Συμβούλιο εξέδωσε συμπεράσματα σχετικά με τη στρατηγική, στα οποία υιοθετεί τον στόχο ανάπτυξης ενός ευρωπαϊκού βιώσιμου συστήματος τροφίμων, από την παραγωγή έως την κατανάλωση. Τα συστήματα τροφίμων:

- Να έχουν ουδέτερο ή θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο
- Να συμβάλλουν στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή στις επιπτώσεις της
- Να συμβάλλουν στην αναστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας
- Να διασφαλίζουν την επισιτιστική ασφάλεια, τη διατροφή και τη δημόσια υγεία
- Να διατηρούν την οικονομική προσιτότητα των τροφίμων, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα των εφοδιαστικών αλυσίδων της ΕΕ

Ορισμένοι ποσοτικοποιημένοι στόχοι της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»

- Μείωση της χρήσης και του κινδύνου των φυτοφαρμάκων κατά 50% ως το 2030
- Μείωση της απώλειας θρεπτικών ουσιών τουλάχιστον κατά 50%
- Μείωση της χρήσης λιπασμάτων τουλάχιστον κατά 20%
- Αύξηση των εκτάσεων της βιολογικής γεωργίας στο 25% της χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης
- Μείωση κατά 50% της χρήσης αντιμικροβιακών φαρμάκων
- Ευζωία των ζώων
- Μείωση της σπατάλης των τροφίμων

Z. ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ 3.

Κανονιστικό πλαίσιο για την Αιρεσιμότητα στην ΚΑΠ 2023-2027

α/α	ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	ΤΙΤΛΟΣ
-----	----------------	--------

1	ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2020/2220 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 23ης Δεκεμβρίου 2020	Θέσπιση ορισμένων μεταβατικών διατάξεων για τη στήριξη από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) τα έτη 2021 και 2022 και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1307/2013 όσον αφορά τους πόρους και την εφαρμογή τους τα έτη 2021 και 2022 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 όσον αφορά τους πόρους και την κατανομή αυτής της στήριξης τα έτη 2021 και 2022.
2	ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/2115 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 2ας Δεκεμβρίου 2021	Θέσπιση κανόνων για τη στήριξη των στρατηγικών σχεδίων που πρέπει να καταρτίζονται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής (στρατηγικά σχέδια για την ΚΓΠ) και να χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1307/2013.
3	ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/2116 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 2ας Δεκεμβρίου 2021	Χρηματοδότηση, διαχείριση και παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής και κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013
4	ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2022/1317 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 27ης Ιουλίου 2022	Παρεκκλίσεις από τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την εφαρμογή των προτύπων για την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση της γης (ΚΓΠΚ) 7 και 8 για το έτος υποβολής αιτήσεων 2023.
5	ΥΑ 519/135068 / 05.05.2023 (Β' 3071/09.05.2023)	Καθορισμός οριζοντίων θεμάτων για την εφαρμογή των παρεμβάσεων άμεσων ενισχύσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Καν. (ΕΕ) 2021/2115 και το Στρατηγικό Σχέδιο της Ελλάδας για την ΚΑΠ 2023-2027.
6	Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2022/1172 της Επιτροπής της 4ης Μαΐου 2022	Συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου στην κοινή γεωργική πολιτική και την εφαρμογή και τον υπολογισμό των διοικητικών κυρώσεων για την αιρεσιμότητα
7	ΥΑ 520/135074 / 05.05.2023 (Β' 3072/ 09.05.2023)	Καθορισμός λεπτομερειών για την εφαρμογή της βασικής εισοδηματικής στήριξης, της συμπληρωματικής αναδιανεμητικής εισοδηματικής στήριξης και της συμπληρωματικής εισοδηματικής στήριξης για γεωργούς νεαρής ηλικίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Καν. (ΕΕ) 2021/2115 και το Στρατηγικό Σχέδιο της Ελλάδας για την ΚΑΠ 2023-2027.
8	ΥΑ 1313/178948 / 09.06.2023 (Β' 3777 / 09.06.2023)	Εφαρμογή του καθεστώτος της Αιρεσιμότητας σε εκτέλεση του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και τους άλλους κανονισμούς.

9	Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2024/587 της Επιτροπής, της 12ης Φεβρουαρίου 2024	Παρέκκλιση από τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την εφαρμογή του προτύπου για την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση της γης (πρότυπο ΚΓΠΚ) 8, τις ημερομηνίες επιλεξιμότητας των δαπανών για συνεισφορά από το ΕΓΤΕ και τους κανόνες σχετικά με τις τροποποιήσεις των στρατηγικών σχεδίων για την ΚΓΠ που συνδέονται με τις τροποποιήσεις ορισμένων οικολογικών προγραμμάτων για το έτος υποβολής αιτήσεων 2024
---	--	--

Η. ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ 4.

Περιγραφή των προβλέψεων Αιρεσιμότητας στο ΣΣ-ΚΑΠ 2023-2027

Στο πλαίσιο της Αιρεσιμότητας πρέπει να τηρούνται συγκεκριμένες υποχρεώσεις, όπως ορίζονται στους Κανονισμούς (ΕΕ) 2021/2115 (ΕΕ) 2022/1172 και 2024/587 και εξειδικεύονται στο ΣΣ-ΚΑΠ 2023-2027, ήτοι Κανονιστικές Απαιτήσεις Διαχείρισης (ΚΑΔ) και πρότυπα Καλής Γεωργικής και Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΚΓΠΔ). Οι ενωσιακές και εθνικές διατάξεις που διέπουν την Αιρεσιμότητα, αφορούν στους ακόλουθους ειδικούς τομείς:

- α) κλίμα και περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων για τον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, για την προστασία κ την ποιότητα των υδάτων, του εδάφους, της βιοποικιλότητας και του τοπίου,
- β) δημόσια υγεία και υγεία των φυτών, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων για την ασφάλεια των τροφίμων και τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα,
- γ) καλή διαβίωση των ζώων.

Πρόκειται, δηλαδή, για ένα σύνολο κανόνων που ορίζει τις απαραίτητες απαιτήσεις για την διατήρηση της καλής γεωργικής και περιβαλλοντικής κατάστασης, ώστε οι γεωργοί να δύνανται να λαμβάνουν άμεσες ενισχύσεις, συμπεριλαμβανομένων των οικολογικών προγραμμάτων (ecoschemes) καθώς και ενισχύσεις από τις παρεμβάσεις των άρθρων 70, 71 και 72 του Καν. (ΕΕ) 2021/2115 στο πλαίσιο του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ (ΣΣ-ΚΑΠ) 2023-2027.

Οι απαιτήσεις της Αιρεσιμότητας αφορούν όλους τους γεωργούς που είναι δικαιούχοι:

1. Άμεσων ενισχύσεων

α) Αποσυνδεδεμένων άμεσων ενισχύσεων

- βασική εισοδηματική στήριξη για τη βιωσιμότητα

- συμπληρωματική αναδιανεμητική εισοδηματική στήριξη για τη βιωσιμότητα
- συμπληρωματική εισοδηματική στήριξη για γεωργούς νεαρής ηλικίας
- προγράμματα για το κλίμα, το περιβάλλον και την καλή διαβίωση των ζώων (Οικολογικά Προγράμματα – ecoschemes)

ή / και

β) Συνδεδεμένων άμεσων ενισχύσεων

- συνδεδεμένη εισοδηματική στήριξη
- ειδική ενίσχυση για το βαμβάκι

2. Ετήσιων ενισχύσεων δυνάμει των Παρεμβάσεων Αγροτικής Ανάπτυξης των άρθρων 70, 71 και 72 του Καν. (ΕΕ) 2021/2115

α) περιβαλλοντικές, κλιματικές και άλλες δεσμεύσεις διαχείρισης (Παρεμβάσεις Π3 -70 του ΣΣ ΚΑΠ)

β) φυσικοί ή άλλοι περιορισμοί ανά περιοχή (Παρεμβάσεις Π3 - 71 του ΣΣ ΚΑΠ.)

γ) μειονεκτήματα ανά περιοχή που προκύπτουν από ορισμένες υποχρεωτικές απαιτήσεις (Παρεμβάσεις Π3 - 72 του ΣΣ ΚΑΠ).

3. Μέτρων υπέρ της Τοπικής Γεωργικής Παραγωγής στα Μικρά Νησιά του Αιγαίου

(Σύμφωνα με το κεφάλαιο IV του κανονισμού (ΕΕ) 228/2013 ή το κεφάλαιο IV του κανονισμού (ΕΕ) 229/2013).

Αρμόδια ελεγκτική αρχή της Αιρεσιμότητας είναι ο ΟΠΕΚΕΠΕ.

Οι γεωργοί δύναται να υπόκεινται σε ελέγχους για την τήρηση των προβλέψεων της Αιρεσιμότητας. Οι επιτόπιοι έλεγχοι της Αιρεσιμότητας διενεργούνται κάθε έτος από τον ΟΠΕΚΕΠΕ, επί δείγματος γεωργικών εκμεταλλεύσεων που εξάγεται βάσει ανάλυσης κινδύνου με τη συμπερίληψη τυχαίου στοιχείου. Το δείγμα ελέγχου καλύπτει το 1% των δικαιούχων. Σε περίπτωση που, μετά τη διενέργεια ελέγχου, διαπιστωθεί μη τήρηση των απαιτήσεων της Αιρεσιμότητας επιβάλλονται κυρώσεις, το ύψος των οποίων καθορίζεται από βαθμό σοβαρότητας, έκτασης και

μονιμότητας καθώς και από το αν υπάρχει επανάληψη της παράβασης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα σε ετήσια σχετική εγκύκλιο του ΟΠΕΚΕΠΕ (σ.σ. για το έτος 2023, δεν έχει εκδοθεί ακόμη).

Η υπ' αριθ. 1791/74062 (Β' 1468/2015) ΥΑ περί πολλαπλής συμμόρφωσης, όπως έχει τροποποιηθεί, εξακολουθεί να ισχύει για την υλοποίηση και τον έλεγχο της γραμμής βάσης και την πληρωμή των μέτρων του ΠΑΑ 2014-2020 δυνάμει του Καν. (ΕΕ) 1305/2013 και του μεταβατικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/2220. Εφαρμόζεται, υπό τους ίδιους όρους στις δαπάνες που πραγματοποιούνται από τους δικαιούχους και καταβάλλονται από τον ΟΠΕΚΕΠΕ στο πλαίσιο των εν λόγω μέτρων έως τις 31.12.2025.

Θ. ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ 5.

Εφαρμογή των προβλέψεων Αιρεσιμότητας του ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027

Οι υποχρεώσεις των γεωργών στο πλαίσιο της Αιρεσιμότητας περιγράφονται αναλυτικά στην αριθ. 1313/178948/09.06.2023 (Β' 3777) υπουργική απόφαση «Εφαρμογή του καθεστώτος της Αιρεσιμότητας σε εκτέλεση του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και τους άλλους Κανονισμούς» καθώς και στον «Οδηγό Υποχρεώσεων Γεωργών στο πλαίσιο της Αιρεσιμότητας» του ΟΠΕΚΕΠΕ. Στη συνέχεια αυτού του Κεφαλαίου παρουσιάζονται με τρόπο εποπτικό και συνοπτικό τα κύρια σημεία των απαιτήσεων Αιρεσιμότητας, με διάκριση ανά κατηγορία. Τονίζεται ότι πρόκειται για μια παρουσίαση που αποσκοπεί στην καλύτερη αντίληψη του πλαισίου της Αιρεσιμότητας η οποία δεν αποσκοπεί και δεν δύναται να υποκαταστήσει το ισχύον θεσμικό πλαίσιο. Ο γεωργικός σύμβουλος οφείλει να ανατρέχει στο θεσμικό πλαίσιο, όπως αυτό τροποποιείται και ισχύει ώστε να παρέχει κατά περίπτωση συμβουλές.

5.1. Κλίμα και περιβάλλον

5.1.α. Κλιματική αλλαγή (μετριασμός και προσαρμογή)

Σκοπός είναι ο μετριασμός των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στο περιβάλλον και η προσαρμογή των γεωργών με:

(ΚΠΓΚ) 1. «Διατήρηση των μόνιμων βοσκοτόπων», ώστε να επιτευχθεί ο στρατηγικός στόχος μη μείωσης της αναλογίας εκτάσεων βοσκοτόπων προς γεωργικές εκτάσεις περισσότερο από 5% της αντίστοιχης τιμής (της αναλογίας) του 2018, σε εθνικό επίπεδο. Η παρακολούθηση σε ετήσια βάση της μετατροπής και της τήρησης της ανωτέρω αναλογίας θα γίνεται με βάση τα στοιχεία του ΟΣΔΕ. Οι γεωργοί που διαχειρίζονται μόνιμους βοσκοτόπους, οφείλουν να συμμορφώνονται με τις υποδείξεις του ΟΠΕΚΕΠΕ, προκειμένου να διατηρείται η αναλογία των εκτάσεων των βοσκοτόπων προς τις συνολικές γεωργικές εκτάσεις της χώρας.

- **(ΚΠΓΚ) 2. «Προστασία των υγροτόπων και των τυρφώνων».**

Απαγορεύεται η καλλιέργεια στις όχθες των υδάτινων όγκων των υγροτόπων καθώς και στα εδάφη που αποκαλύπτονται από την υποχώρηση των υδάτων σε υδάτινους αποδέκτες, κυρίως λίμνες, σε περιπτώσεις παρατεταμένης ανομβρίας καθώς και η απομάκρυνση της παρόχθιας φυσικής βλάστησης.

Οι γεωργοί που κατέχουν και καλλιεργούν παρόχθιους αγρούς οφείλουν να διατηρούν ακαλλιέργητο περιθώριο πλάτους ενός (1) μέτρου, το οποίο περιλαμβάνεται στην υποχρέωση της δημιουργίας ζωνών ανάσχεσης πλάτους τριών (3) μέτρων χωρίς χρήση λιπασμάτων και φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Προβλέπονται επίσης απαγορεύσεις για τους Μικρούς Νησιωτικούς Υγρότοπους και τους υγρότοπους που βρίσκονται σε περιοχές NATURA 2000.

Στους τυρφώνες η εφαρμογή των απαιτήσεων θα ξεκινήσει από το έτος 2025, οπότε αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί η ενσωμάτωση των οριοθετημένων περιοχών των τυρφώνων της χώρας στο Σύστημα Αναγνώρισης Αγροτεμαχίων (Σ.Α.Α.) - Land Parcel Identification System (L.P.I.S.) του ΟΠΕΚΕΠΕ και η έκδοση των ορθών γεωργικών πρακτικών για τις περιοχές αυτές.

(ΚΠΓΚ) 3. «Απαγόρευση της καύσης υπολειμμάτων καλλιεργειών». Η καύση των υπολειμμάτων των αροτραίων καλλιεργειών (καλαμιά κλπ) απαγορεύεται, εκτός από εξαιρετική περίπτωση για λόγους φυτοπροστασίας έπειτα από έγγραφη άδεια της ΔΑΟΚ και της πυροσβεστικής υπηρεσίας. Στην παραπάνω εξαίρεση δεν συμπεριλαμβάνονται οι περιοχές του Ευρωπαϊκού Δικτύου NATURA 2000.

Η διαχείριση των υπολειμμάτων των αρόσιμων καλλιεργειών, ανάλογα με τις

τοπικές συνθήκες, γίνεται με την εφαρμογή μιας ή περισσότερων από τις παρακάτω πρακτικές:

- Ενσωμάτωση στο έδαφος,
- Βόσκηση,
- Διατήρηση των υπολειμμάτων στο χωράφι κατά τη διάρκεια του χειμώνα και ενσωμάτωσή τους την επόμενη καλλιεργητική περίοδο, πριν την προετοιμασία του εδάφους για τη σπορά/φύτευση της εαρινής καλλιέργειας.

5.1.β. Ύδατα

Σκοπός είναι η εφαρμογή κανόνων και πρακτικών για την πρόληψη και μείωση της ρύπανσης των υδάτων που προκαλείται από τη γεωργική δραστηριότητα.

- **(ΚΠΓΚ) 4. «Δημιουργία ζωνών ανάσχεσης κατά μήκος υδατορευμάτων»**, για την προστασία εν γένει των επιφανειακών υδάτινων όγκων από τη ρύπανση που προέρχεται από λιπάσματα και φυτοπροστατευτικά προϊόντα μέσω της επιφανειακής απορροής. Απαγορεύεται η εφαρμογή λιπασμάτων (οργανικών και ανόργανων, συμπεριλαμβανομένης της κοπριάς) και φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε ζώνη μήκους 3 μέτρων, κατά περίπτωση, από την όχθη υδάτινων όγκων (υγράτοποι, ποτάμια, ρέματα, λίμνες, διώρυγες, τάφροι και κανάλια άρδευσης ή στράγγισης). Σε αγροτεμάχια με κλίση άνω του 8% υπάρχει ανάλογη απαγόρευση όσον αφορά τα λιπάσματα σε μια ζώνη πλάτους 6 μέτρων.

- **(ΚΑΔ) 2. «Προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης»**. Σκοπός είναι η μείωση της ρύπανσης των υδάτων που προκαλείται άμεσα ή έμμεσα από νιτρικά ιόντα γεωργικής προέλευσης καθώς και η πρόληψη τέτοιας ρύπανσης. Προβλέπεται ρητά σειρά απαγορεύσεων που βασίζονται στον Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής (αριθ. 1848/278812/08.10.2021 ΥΑ). Ειδικές προβλέψεις διατυπώνονται για τη διαχείριση των στερεών και υγρών κτηνοτροφικών αποβλήτων. Επιπλέον, για τις εκμεταλλεύσεις εντός περιοχών που έχουν καθοριστεί ως Ζώνες Ευπρόσβλητες από τη Νιτρορύπανση (ZEN) γεωργικής προέλευσης ισχύουν επιπλέον τα ακόλουθα:

- ο Απαιτείται τήρηση ημερολογίου καταγραφής της λίπανσης καθώς και αυστηρή τήρηση αποστάσεων αποθήκευσης αζωτούχων λιπασμάτων και κτηνοτροφικών αποβλήτων σε αποστάσεις 30-50m από υδροληψίες ή η

αποθήκευση αυτών σε συσκευασία και φύλαξη σε κλειστούς και εδαφικά στεγανούς χώρους

- ο Ειδικές απαιτήσεις για την εφαρμογή των κτηνοτροφικών αποβλήτων στο έδαφος και για τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων

- ο Ειδικές απαιτήσεις για ελαχιστοποίηση της απώλειας αρδευτικού νερού, ειδικά όταν εφαρμόζονται ειδικές προβλέψεις σε Σχέδια Διατήρησης Λεκανών Απορροής Ποταμών

- ο Εφαρμογή της λίπανσης σε τουλάχιστον δύο δόσεις σε δένδρωςδεις καλλιέργειες και σε τρεις τουλάχιστον δόσεις σε ετήσιες καλλιέργειες

Πέραν αυτών, στις ZEN οι γεωργοί απαγορεύεται εντός περιόδου 12 μηνών να εφαρμόζουν πέραν των 170 κιλών αζώτου κτηνοτροφικών αποβλήτων ανά εκτάριο. Επιπλέον, σε ό,τι αφορά στα αζωτούχα λιπάσματα και κτηνοτροφικά απόβλητα, προβλέπεται μέγιστος αριθμός μονάδων αζώτου ανά στρέμμα και ανά καλλιέργεια, όπως αυτές προσδιορίζονται σε ειδικούς πίνακες που περιλαμβάνονται στην αριθ. ΥΠΕΝ/ΓρΕΓΥ/38552/265/25.04.2019 (Β´ 1496) ΚΥΑ με το ενιαίο Πρόγραμμα Δράσης (ΠΔ) για το σύνολο των 30 ZEN της χώρας καθώς και στον Οδηγό Υποχρεώσεων Γεωργών του ΟΠΕΚΕΠΕ (Πίνακες Μέγιστων Λιπαντικών Εισροών). Προβλέπονται περίοδοι μειωμένων εισροών που διαφοροποιούνται ανά περιοχή, κατά τη διάρκεια των οποίων οι συνολικά εφαρμοζόμενες ποσότητες αζώτου δεν δύνανται να ξεπερνούν συγκεκριμένα ποσοστά της συνολικά επιτρεπόμενης ετησίως ποσότητας εφαρμογής αζώτου.

- **(ΚΑΔ) 1 «Άρδευση»**. Σύμφωνα με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ, οι γεωργοί που αρδεύουν τις καλλιέργειες τους θα πρέπει να τηρούν τις διαδικασίες έγκρισης χρήσης νερού προς άρδευση:

- ο Όσοι κάνουν χρήση αρδευτικών δικτύων των Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων (ΟΕΒ) ή των δήμων, οφείλουν να τηρούν τον σχετικό κανονισμό λειτουργίας του αντίστοιχου ΟΕΒ ή Δήμου.

- ο Όσοι κάνουν χρήση γεώτρησης ή άλλης μορφής υδροληψίας, να έχουν την άδεια υδροληψίας, ή αντίγραφο αίτησης για αδειοδότηση, που έχει αποδεδειγμένα υποβληθεί στον αρμόδιο φορέα και αναφέρει τη θέση της

υδροληψίας, τον τύπο της, τα χαρακτηριστικά της και το έτος έναρξης λειτουργίας – χρήσης.

- **Λοιποί κανόνες για την προστασία των υδάτων.** Οι γεωργοί θα πρέπει
  - ο να τηρούν τους όρους εφαρμογής των λιπασμάτων και εδαφοβελτιωτικών προϊόντων.
  - ο να πραγματοποιούν την έκπλυση των ψεκαστικών μηχανημάτων σε απόσταση μεγαλύτερη των 30 μέτρων από γεώτρηση, τάφρο ή άλλους επιφανειακούς υδάτινους όγκους
  - ο να καθαρίζουν τη βλάστηση εντός των στοιχείων των αρδευτικών και στραγγιστικών δικτύων για τη διασφάλιση της αναγκαίας παροχетеυτικότητας, με μηχανικά και όχι με χημικά μέσα.

5.1.γ. Έδαφος

Σκοπός είναι η εφαρμογή γεωργικών πρακτικών για τη μείωση του κινδύνου υποβάθμισης του εδάφους, την αντιμετώπιση της διάβρωσης και τη διατήρηση ή και αύξηση της οργανικής ουσίας, με συνέπεια τη βελτίωση της ποιότητας των εδαφών.

- **(ΚΠΓΚ) 5. «Διαχείριση της κατεργασίας του εδάφους για τη μείωση του κινδύνου υποβάθμισης και διάβρωσης του εδάφους, λαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, υπόψη την κλίση του εδάφους»**, όπου προβλέπονται πρακτικές ανάλογα με την κλίση του εδάφους, σε αγροτεμάχια αρόσιμων καλλιεργειών.

Τα αγροτεμάχια με αναβαθμίδες εξαιρούνται από την εφαρμογή του προτύπου, καθώς δεν διατρέχουν κίνδυνο διάβρωσης. Περισσότερες λεπτομέρειες για την υποβοήθηση εφαρμογής του προτύπου περιλαμβάνονται στον σχετικό Οδηγό που είναι αναρτημένος στον ιστότοπο του ΥΠΑΑΤ: <https://www.minagric.gr/for-farmer-2/xorotajian/574-prostasia-peribalon/15092-airesimothta-kap23-27>

- **(ΚΠΓΚ) 6. «Ελάχιστη κάλυψη του εδάφους για την αποφυγή ακάλυπτων εδαφών σε περιόδους που είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες»**, κατ' ελάχιστο την περίοδο από 15/11 εκάστου έτους έως 05/03 του επόμενου έτους. Η κάλυψη του εδάφους μπορεί να γίνεται με συγκαλλιέργεια (για τις μόνιμες καλλιέργειες), φυτικά υπολείμματα ή/και με αυτοφυή βλάστηση ή/και με την εφαρμογή άλλης πρακτικής ισοδυνάμου αποτελέσματος, δηλαδή προστασίας του εδάφους κατά την προαναφερθείσα ευαίσθητη περίοδο και μη εφαρμογή ζιζανιοκτονίας. Περισσότερες λεπτομέρειες για την υποβοήθηση εφαρμογής του προτύπου

περιλαμβάνονται στον σχετικό Οδηγό που είναι αναρτημένος στον ιστότοπο του ΥΠΑΑΤ: <https://www.minagric.gr/for-farmer-2/xorotajian/574-prostasia-peribalon/15092-airesimothta-kap23-27>

- **(ΚΠΓΚ) 7. «Αμειψισπορά σε αρόσιμη γη εκτός από καλλιέργειες που καλλιεργούνται κάτω από το νερό»**, με ιδιαίτερες προβλέψεις για εκμεταλλεύσεις με εκτάσεις αροτραίων καλλιεργειών άνω των 10 εκταρίων. Ο γεωργός πρέπει να εξασφαλίσει τουλάχιστον στο 1/3 της έκτασης που καλύπτεται με αροτραίες καλλιέργειες, τη διαδοχή καλλιεργειών διαφορετικών βοτανικών γενών, ώστε εντός τριών (3) καλλιεργητικών περιόδων κάθε αγροτεμάχιο με αροτραία καλλιέργεια να έχει καλλιεργηθεί με τουλάχιστον δυο (2) κύριες καλλιέργειες διαφορετικών βοτανικών γενών π.χ. βαμβάκι, αραβόσιτος, σιτάρι, κ.α. Από την υποχρέωση αυτή εξαιρούνται τα αγροτεμάχια με πολυετείς καλλιέργειες ή αγρωστώδη και άλλα ποώδη κτηνοτροφικά φυτά καθώς και η γη υπό αγρανάπαυση. Προβλέπονται εξαιρέσεις για χειμερινές επίσπορες καλλιέργειες, για βιολογικές καλλιέργειες, καλλιέργειες κάτω από το νερό (π.χ. ρύζι), εκμεταλλεύσεις που περιλαμβάνουν κοφτολίβαδα, ψυχανθή, μόνιμους βοσκότοπους και εκτάσεις σε αγρανάπαυση άνω του 75%.

Η υποχρέωση αμειψισποράς συνδέεται με το αγροτεμάχιο, ακόμα και αν αυτό δηλώνεται στην αίτηση Ενιαίας Ενίσχυσης (ΕΑΕ) διαφορετικών δικαιούχων από έτος σε έτος.

5.1δ. Βιοποικιλότητα και τοπίο

Σκοπός είναι η διατήρηση της βιοποικιλότητας, λαμβανομένων υπόψη των απειλών προς τους οικοτόπους και τα είδη καθώς και η διατήρηση και προστασία των στοιχείων του τοπίου.

- Προβλέπεται η **ενσωμάτωση στο έδαφος κοκκωδών αγροχημικών** και τήρηση μέτρων για την προστασία και διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας (αποφεύγοντας επιζήμιες για τα πτηνά σοβαρές διαταράξεις), συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσης με τα εγκεκριμένα Σχέδια Διαχείρισης σε περιοχές NATURA 2000.

- **(ΚΠΓΚ) 8. Εισάγεται πρόβλεψη «Ελάχιστου ποσοστού αρόσιμης γης που διατίθεται για μη παραγωγικές εκτάσεις, διατήρηση των χαρακτηριστικών**

του τοπίου και απαγόρευσης της κοπής φρακτών και δένδρων κατά την περίοδο αναπαραγωγής και εξάρτησης των πτηνών».

Οι γεωργοί υποχρεούνται, για γεωργικές εκμεταλλεύσεις με αρόσιμη γη άνω των 10 εκταρίων, να διατηρούν ελάχιστο ποσοστό αρόσιμης γης που διατίθεται σε μη παραγωγικές εκτάσεις και χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβανομένης της γης υπό αγρανάλευση, κατά περίπτωση.

Οι μη παραγωγικές εκτάσεις και τα χαρακτηριστικά που είναι επιλέξιμα για τον υπολογισμό του ελάχιστου ποσοστού είναι: αναβαθμίδες, πολιτισμικά χαρακτηριστικά, τάφροι, φυσικά πρηνή και ζώνες ανάσχεσης, θαμνοστοιχίες, δενδροστοιχίες, ξερολιθιές, μικρές λίμνες, μικροί υγρότοποι κ.α..

Από την υποχρέωση αυτή εξαιρούνται:

- όταν ποσοστό μεγαλύτερο του 75% της αρόσιμης γης χρησιμοποιείται για παραγωγή αγρωστωδών ή λοιπών ποωδών κτηνοτροφικών φυτών, ως γη υπό αγρανάπαυση, καλλιέργειες ψυχανθών ή υπόκειται σε συνδυασμό των χρήσεων αυτών καθώς και
  - όταν ποσοστό μεγαλύτερο του 75% της επιλέξιμης γεωργικής έκτασης αποτελεί μόνιμο βοσκότοπο, χρησιμοποιείται για την παραγωγή αγρωστωδών ή λοιπών ποωδών κτηνοτροφικών φυτών ή καλλιεργείται με καλλιέργειες κάτω από το νερό ή υπόκειται σε συνδυασμό των εν λόγω χρήσεων
  - με έκταση αρόσιμης γης έως 10 εκτάρια
-
- Για όλες τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι γεωργοί οφείλουν να διατηρούν τα χαρακτηριστικά του τοπίου.
  - Απαγορεύεται επίσης η κοπή φυτοφρακτών και δένδρων κατά την περίοδο αναπαραγωγής και εξάρτησης (rearing) των πτηνών, μεταξύ 1^{ης} Μαρτίου και 30^{ης} Ιουνίου κάθε έτους.
  - Απαγορεύεται η εισαγωγή και διατήρηση χωροκατακτητικών ειδών στις προστατευόμενες περιοχές του δικτύου NATURA 2000.
  - **(ΚΠΓΚ) 9. «Απαγορεύεται η μετατροπή ή άροση των μόνιμων βοσκοτόπων που έχουν οριστεί ως περιβαλλοντικά ευαίσθητοι μόνιμοι βοσκότοποι σε περιοχές του δικτύου NATURA 2000».**

Στις εκτάσεις αυτές δεν επιτρέπεται η άροση καθώς και η μετατροπή τους σε άλλη γεωργική χρήση.

5.2. Δημόσια υγεία και υγεία των φυτών

5.2.α. Ασφάλεια τροφίμων

Σκοπός είναι η διασφάλιση των παραγόμενων προϊόντων/τροφίμων σε όλα τα στάδια, από την παραγωγή έως τη διανομή, η τήρηση των απαιτήσεων της νομοθεσίας και η υιοθέτηση ορθών υγιεινών πρακτικών στο στάδιο της πρωτογενούς παραγωγής για πρόληψη και μείωση του κινδύνου εντοπισμού μικροβιακού φορτίου, το οποίο καθιστά τα προϊόντα μη ασφαλή για ανθρώπινη κατανάλωση.

– **Ιχνηλασιμότητα και τήρηση μητρώων.** Η ιχνηλασιμότητα των τροφίμων, των ζωοτροφών και των ζώων που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τροφίμων και οποιασδήποτε άλλης ουσίας που προορίζεται να ενσωματωθεί σε ένα τρόφιμο ή σε μια ζωοτροφή, πρέπει να διασφαλίζεται σε όλα τα στάδια παραγωγής, μεταποίησης, αποθήκευσης και διανομής. Προβλέπονται λεπτομερείς οδηγίες και προδιαγραφές τήρησης και ορθής συμπλήρωσης μητρώων στην εκμετάλλευση

- Μητρώο εισροών/εκροών (ΜΕΕ) και ημερολόγιο εργασιών (ΗΕ) βάσει προτυποποιημένου εντύπου. Η τήρηση του ΜΕΕ-ΗΕ, πρέπει να πραγματοποιείται κατά τρόπο ώστε οι ελεγκτικές αρχές να είναι σε θέση να αντιληφθούν από πού προήλθαν οι πρώτες ύλες της εκμετάλλευσης και ποιος ήταν ο προορισμός των προϊόντων και παραπροϊόντων της.

- Αρχείο εργαστηριακών αναλύσεων που περιλαμβάνει αποτελέσματα αναλύσεων δειγμάτων των τελευταίων 5 ετών

- Μητρώο φαρμακευτικής αγωγής, που αφορά στην υποχρεωτική καταγραφή ημερομηνιών χορήγησης και των περιόδων αναμονής των φαρμάκων και των φαρμακούχων ζωοτροφών

- Αρχείο πιστοποιητικών Γενετικά τροποποιημένων Ζωοτροφών για τα τελευταία 5 έτη, όπου αναγράφονται το όνομα του γενετικά τροποποιημένου οργανισμού και ο μοναδικός ταυτοποιητής του

- Αρχείο συνταγών φυτοπροστατευτικών προϊόντων τελευταίων τριών ετών, για τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα για τα οποία είναι υποχρεωτική η συνταγογράφηση

- Φυτικά πρωτογενή προϊόντα

Κατά την παραγωγή και διακίνηση τροφίμων φυτικής προέλευσης θα πρέπει να τηρούνται οι στοιχειώδεις κανόνες ασφάλειας των τροφίμων. Τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά δεν πρέπει να είναι επιβλαβή ή ακατάλληλα για ανθρώπινη κατανάλωση. Η χρησιμοποίηση φυτοπροστατευτικών προϊόντων θα πρέπει να λαμβάνει χώρα σύμφωνα με τις αναγραφόμενες σε αυτά οδηγίες.

- Ζωικά πρωτογενή προϊόντα

Οι γεωργοί οφείλουν να διασφαλίζουν ότι τα τρόφιμα της εκμετάλλευσής τους που διατίθενται στην αγορά είναι κατάλληλα για ανθρώπινη κατανάλωση και δεν είναι επιβλαβή για την υγεία. Προβλέπονται λεπτομερείς αρχές χειρισμού για την παραγωγή του γάλακτος ως προς:

- Τον χώρο και εξοπλισμό άμελης καθώς και την αποθήκευση/συντήρηση του γάλακτος
- Τη διαδικασία άμελης (καθαριότητα αμελκτηρίου και μαστού, διαχωρισμός ζώων που λαμβάνουν φαρμακευτική αγωγή)
- Τη διακίνηση του γάλακτος και την απαγόρευσή της όταν προέρχεται από ζώα που λαμβάνουν φαρμακευτική αγωγή ή που δεν πληρούν υγειονομικές απαιτήσεις

Αναφέρονται, επίσης, ιδιαίτερες προβλέψεις για τη διαχείριση της εκμετάλλευσης (απόβλητα/αποφυγή ρύπανσης και πρόληψη νοσημάτων)

- Ζωοτροφές

Απαγορεύεται η χορήγηση μη ασφαλών ζωοτροφών σε ζώα που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή τροφίμων.

- Προβλέπεται ο χωροταξικός διαχωρισμός των ζωοτροφών κατά την αποθήκευσή τους, ανάλογα με το είδος του ζώου για το οποίο προορίζονται και με το αν οι ζωοτροφές είναι φαρμακούχες ή μη.

Η χρήση πρόσθετων υλών ζωοτροφών ή προμιγμάτων αυτών ή συμπληρωματικών ζωοτροφών που περιέχουν πρόσθετες ύλες ζωοτροφών

πρέπει να γίνεται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και υπό τις οδηγίες του αρμόδιου, κατά περίπτωση, επόπτη κυκλοφορίας ζωοτροφών (ΕΚΖ).

5.2.β. Χρήση ορμονών, θυρεοστατικών και β-αγωνιστών

Οι γεωργοί πρέπει να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις των άρθρων 4, 5, 6 και 8 του Π.Δ. 259 (191/1998 Α΄) *«Περί απαγορεύσεως της χρησιμοποίησεως ορισμένων ουσιών με ορμονική ή θυρεοστατική δράση και των β-ανταγωνιστών ουσιών στη ζωική παραγωγή για κερδοσκοπικούς λόγους, περί λήψεως μέτρων ελέγχου για ορισμένες ουσίες και τα κατάλοιπα τους σε ζώα ζώα και στα προϊόντα τους»*, όπως κάθε φορά ισχύει. Σε μεμονωμένες περιπτώσεις, όπου η χορήγηση ουσιών γίνεται για θεραπευτικούς σκοπούς υπό την ευθύνη κτηνιάτρου, ο γεωργός υποχρεούται να τηρεί τους χρόνους αναμονής και να αποδεικνύει με έγγραφα στοιχεία την τήρηση των προϋποθέσεων αυτών.

Απαγορεύεται η, καθ' οιονδήποτε τρόπο, χορήγηση θυρεοστατικών ουσιών, στιλβενίων και παραγώγων τους, ουσιών με οιστρογόνο, ανδρογόνο ή γεσταγόνο δράση καθώς και β-ανταγωνιστικών ουσιών, σε ζώα εκμετάλλευσης ή, αν χρησιμοποιηθούν, απαγορεύεται η εμπορία ή σφαγή των ζώων, και η εμπορία ή/και μεταποίηση του παραγόμενου κρέατος, με σκοπό την ανθρώπινη κατανάλωση.

5.2.γ. Φυτοπροστατευτικά προϊόντα

Οι γεωργοί που χρησιμοποιούν γεωργικά φάρμακα, εκπαιδεύονται στην ορθολογική χρήση αυτών και πιστοποιούνται ως επαγγελματίες χρήστες, πραγματοποιούν επεμβάσεις με τους όρους της εγκεκριμένης χρήσης, χρησιμοποιούν ορθά τον εξοπλισμό εφαρμογής, επιδιώκουν τη μείωση της χρήσης των γεωργικών φαρμάκων ή ελαχιστοποίηση των κινδύνων σε ειδικές περιοχές, χειρίζονται και αποθηκεύουν τα γεωργικά φάρμακα και διαχειρίζονται τις κενές συσκευασίες και τα κατάλοιπα με ορθό τρόπο.

Απαιτείται η εφαρμογή των οδηγιών της σήμανσης κάθε φυτοπροστατευτικού προϊόντος, ενώ προβλέπονται επιπλέον υποχρεώσεις που αφορούν σε κατοχή πιστοποιητικού γνώσεων ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων, τήρηση βέλτιστων πρακτικών χρήσης και ασφαλούς αποθήκευσης, εφαρμογή των αρχών

της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας καθώς και τήρηση μέτρων για την προστασία ευπαθών ομάδων πληθυσμού και προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου NATURA.

5.3. Καλή διαβίωση των ζώων

Οι κτηνοτρόφοι οφείλουν να εξασφαλίζουν την ευζωία των εκτρεφόμενων ζώων λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα στις συνθήκες εκτροφής τους για την αποφυγή περιπτώσεων πόνου, ταλαιπωρίας και τραυματισμού και για την ικανοποίηση των φυσιολογικών αναγκών καθώς και των αναγκών που αφορούν στη συμπεριφορά και στις συνήθειές τους (εθολογικές ανάγκες).

5.3α. Στοιχειώδεις κανόνες για την προστασία των παραγωγικών ζώων

- Σε εκτατικές εκμεταλλεύσεις τα ζώα θα πρέπει να προστατεύονται, κατά το δυνατό, από δυσμενείς εξωτερικές συνθήκες, θηρευτές και κινδύνους για την υγεία τους

- Σε ημιεντατικές/εντατικές εκμεταλλεύσεις αναφέρονται ειδικές προβλέψεις για

- ο **Διατροφή**. Όλα τα ζώα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε τροφή και νερό κατάλληλης ποσότητας και ποιότητας ή να μπορούν να ικανοποιούν τις ανάγκες τους σε υγρά με άλλους τρόπους. Η τροφή πρέπει να καλύπτει τις φυσιολογικές ανάγκες των ζώων και η λήψη της να συνεπάγεται ελάχιστη ταλαιπωρία για τα ζώα. Απαγορεύεται η χορήγηση ουσιών που δεν αποσκοπούν σε θεραπευτικούς ή προφυλακτικούς σκοπούς ή στο πλαίσιο ζωοτεχνικής αγωγής, πλην συγκεκριμένων εξαιρέσεων.

- ο **Σταβλισμός**. Προβλέπονται συγκεκριμένες προδιαγραφές για την κατασκευή των σταβλικών εγκαταστάσεων, ώστε τα ζώα να διαβιούν άνετα και με ασφάλεια χωρίς κινδύνους τραυματισμών και να διασφαλίζεται ελευθερία κίνησης. Επιπλέον, προβλέπονται προδιαγραφές φωτισμού, εξαερισμού, θερμοκρασίας, υγρασίας και συντήρησης ώστε να διασφαλίζεται η υγεία των ζώων και να αποφεύγονται οι πιθανότητες βλαβών και τραυματισμών.

- ο **Υγεία**. Η φροντίδα των ζώων ανατίθεται σε επαρκή αριθμό προσώπων με κατάλληλες ικανότητες, γνώσεις και επαγγελματικά προσόντα. Τα ζώα πρέπει να λαμβάνουν άμεσα βοήθεια σε περιπτώσεις τραυματισμών και κτηνιατρική

φροντίδα άμεσα όταν είναι αναγκαία. Προβλέπεται η υποχρέωση τήρησης μητρώων φαρμακευτικής αγωγής και αριθμού θανάτων.

ο **Εκδήλωση χαρακτηριστικών φυσιολογικής συμπεριφοράς των ζώων**. Τα ζώα πρέπει να επιθεωρούνται τακτικά για την αποφυγή ταλαιπωρίας τους, ενώ οι συνθήκες εκτροφής πρέπει να συνάδουν με τον φαινότυπο ή γονότυπο των ζώων και να αποφεύγονται μέθοδοι εκτροφής που να προκαλούν ταλαιπωρία ή βλάβη στα ζώα.

5.3β. Επιπρόσθετοι κανόνες για την προστασία των ενσταβλισμένων παχυνόμενων μόσχων <6 μηνών

Αφορούν σε κανόνες

- **Διατροφής** (χορήγηση πρωτογάλακτος, σιδήρου και ινώδους ζωοτροφής και επαρκής χορήγηση τροφής και νερού)

- **Σταβλισμού** (με διάκριση εκτροφής σε ατομικούς κλωβούς και σε ομάδες με προσδιορισμό ελάχιστου ελεύθερου χώρου ανά μόσχο)

- **Υγείας**, που περιγράφουν προδιαγραφές κατασκευής των χώρων σταβλισμού (συμπεριλαμβανομένων της μόνωσης, θέρμανσης και εξαερισμού) και του αυτόματου ή μηχανικού εξοπλισμού, καθώς και την επίβλεψη του ζωικού κεφαλαίου και τον καθαρισμό και απολύμανση του σταθερού κεφαλαίου της εκμετάλλευσης.

- **Εκδήλωσης χαρακτηριστικών φυσιολογικής συμπεριφοράς των ζώων**, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε φυσικό φωτισμό, της παροχής της δυνατότητας και άνεσης για την εκδήλωση βασικών συμπεριφορών (ανάπαυση, στάση, καθαρισμός) και την εφαρμογή πρόσδεσης μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και για περιορισμένη χρονική διάρκεια.

5.3γ. Επιπρόσθετοι κανόνες για την προστασία των ενσταβλισμένων χοίρων

Αφορούν σε κανόνες

- **Διατροφής** (επαρκής χορήγηση τροφής και νερού χωρίς να δημιουργούνται συνθήκες ανταγωνισμού).

- **Σταβλισμού** (πρόσβαση σε χώρο ανάπαυσης άνετο από φυσική και θερμική άποψη στον οποίο να μπορούν να αναπαύονται και να σηκώνονται χωρίς δυσκολία και ο οποίος να έχει επαρκείς διαστάσεις ώστε να είναι δυνατή η κατάκλιση όλων των ζώων συγχρόνως, ενώ γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις προδιαγραφές κατασκευής του δαπέδου), με διάκριση ανά κατηγορία ζώου.

- **Υγείας**, που αφορά θεραπεία κατά των παρασίτων και σε σχολαστικό καθαρισμό των εγκαταστάσεων, αλλά και στην απαγόρευση επεμβατικών διαδικασιών που δεν πραγματοποιούνται για σκοπούς θεραπευτικούς, διαγνωστικούς ή για την αναγνώριση των χοίρων σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, με αναφορά σε συγκεκριμένες εξαιρέσεις. Ειδική αναφορά γίνεται στην κοπή τους ουράς και στην τήρηση αρχείων που αφορούν σε καταγραφή ευρημάτων αλλοιώσεων λόγω δηγμάτων ουράς/αυτιών

- συμπεριλαμβανομένης της τήρησης ορίων φωτισμού και θορύβου αλλά και της δυνατότητας των χοίρων να βλέπουν τους άλλους χοίρους. Επίσης οι χοίροι πρέπει να έχουν συνεχή πρόσβαση σε επαρκή ποσότητα υλικών εμπλουτισμού.

I. Σύνοψη

Με την ολοκλήρωση της ενότητας αυτής μάθατε ότι:

- Η Αιρεσιμότητα στο πλαίσιο της ΚΑΠ 2023-2027 περιγράφει τις ελάχιστες υποχρεωτικές απαιτήσεις που θα πρέπει να τηρούν οι γεωργοί ώστε να είναι δικαιούχοι άμεσων, αγροπεριβαλλοντικών και άλλων ενισχύσεων
- Με την εισαγωγή της Αιρεσιμότητας στο πλαίσιο της νέας ΚΑΠ 2023-2027, αυστηροποιούνται τα πρότυπα που περιγράφονταν ως «πολλαπλή συμμόρφωση» κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2014-2022, μέσω της ενσωμάτωσης, μεταξύ άλλων, των εθελοντικών δεσμεύσεων του «πρασινίσματος» στα υποχρεωτικά πλέον πρότυπα της αιρεσιμότητας, και εκφράζονται οι αρχές της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της στρατηγικής από το Αγρόκτημα στο Πιάτο της ΕΕ
- Η Αιρεσιμότητα έχει περιβαλλοντική αλλά και κοινωνική διάσταση. Αφορά σε προδιαγραφές που σχετίζονται με το κλίμα και το περιβάλλον (κλίμα, έδαφος, ύδατα, βιοποικιλότητα και τοπίο), τη δημόσια υγεία και την υγεία των φυτών και την καλή διαβίωση των ζώων